

5. Роз'яснюють фахівці Пенсійного фонду України // Праця і зарплата. – 2012. – № 21. – С. 21; № 24. – С. 18.
6. Онишко С. В. Потенціал розбудови пенсійної системи в Україні у контексті зниження ризиків державних фінансів / С. В. Онишко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 3. – С. 248–257.
7. Горовець Н. О. Проблеми розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні / Н. О. Горовець, М. Г. Горовець // Економіка. Фінанси. Право. – 2011. – № 6. – С. 22–25.
8. Щодо балансування фінансового стану Пенсійного фонду України: Аналітична записка [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/297/#_ftnref12/
9. Орел М. Необхідно затвердити страхові принципи пенсійної системи / М. Орел, В. Надрага // Пенсійний кур'єр. – 2010. – 23 квітня, № 17. – С. 2.
10. Офіційний веб-сайт Нацкомфінпослуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/>

References:

1. *About measures to ensure the legislative reform of the pension system*, Law of Ukraine (2011). Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3668-17> (in Ukr.).
2. Nechay, A. (2009). Pension system: when earns second level? *Uriadovyj kur'ier [Governmental Courier]*, vol. 177, pp. 10 (in Ukr.).
3. Gumenuk, V. (2011). Model of the pension system: no conflicts in favor of low-income. *Ekonomist [Economist]*, vol. 2, pp. 6-7 (in Ukr.).
4. Official web-site of Pension Fund of Ukraine (2013). Available at: <http://www.pfu.gov.ua> (in Ukr.).
5. Experts explain the Pension Fund of Ukraine (2012). *Pratsia i zarplata [Labor and Salary]*, vol. 21, pp. 21; vol. 24, pp. 18 (in Ukr.).
6. Onishko, S.V. (2012). Potential development of the pension system in Ukraine in the context of risk reduction of public finances. *Aktual'ni problemy ekonomiky [Actual Problems of Economics]*, vol. 3, pp. 248-257 (in Ukr.).
7. Gorovec, N.O., Gorovec, M.G. (2011). Problems of development of private pension funds in Ukraine. *Ekonomika. Finansy. Pravo [Economics. Finance. Jurisprudence]*, vol. 6, pp. 22-25 (in Ukr.).
8. Official Site of the National Institute for Strategic Studies. *As for balancing the financial condition of the Pension Fund of Ukraine (2013)*. Available at: http://www.niss.gov.ua/articles/297/#_ftnref12/ (in Ukr.).
9. Orel, M. (2010). Should to adopt the principles of the pension insurance system. *Pensijnyj kur'ier [Pension Courier]*, vol.17, pp. 2 (in Ukr.).
10. Official web-site of National Commission of Financial Services Markets in Ukraine. Available at: <http://nfp.gov.ua/> (in Ukr.).

УДК 336.2.33

А.С. Свищук,

Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У КРАЇНАХ З РОЗВИНУТОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Анотація

Розкрито роль податкової політики як інструменту забезпечення економічного розвитку. Узагальнено та систематизовано зарубіжний досвід використання інструментів податкового регулювання економіки. Обґрунтовано основні напрями підвищення ефективності податкового регулювання в сучасних умовах. Визначено, що на сучасному етапі завдання податкової політики країн з розвинутою економікою полягають в сприянні розвитку внутрішнього виробництва шляхом зниження податкового навантаження на фактори виробництва; спрощення адміністрування податків; удосконалення спеціальних режимів оподаткування; встановлення об'єктивних критеріїв і вимог щодо надання податкових пільг; підвищення рівня оподаткування митними платежами. З метою забезпечення можливості здійснення регулюючого впливу на показники економічного розвитку певних територій в країнах з розвинутою економікою набуває поширення досвід встановлення регіонами та муніципалітетами надбавок до федеральних

податків, зборів та обов'язкових платежів; стійка тенденція до підвищення ролі податків на споживання.

Ключові слова: податки, податкова система, податкова політика, податкове регулювання.

А.С. Свищук,

Киевский национальный торгово-экономический университет, г. Киев

НАЛОГОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ В СТРАНАХ С РАЗВИТОЙ ЭКОНОМИКОЙ

Аннотация

Раскрыта роль налоговой политики как инструмента обеспечения экономического развития. Обобщен и систематизирован зарубежный опыт использования инструментов налогового регулирования экономики. Обоснованы основные направления повышения эффективности налогового регулирования в современных условиях. Определено, что на современном этапе задача налоговой политики стран с развитой экономикой заключаются в содействии развитию внутреннего производства путем снижения налоговой нагрузки на факторы производства; упрощение администрирования налогов; усовершенствования специальных режимов налогообложения; установление объективных критериев и требований о предоставлении налоговых льгот; повышение уровня налогообложения таможенными платежами. С целью обеспечения возможности осуществления регулирующего влияния на показатели экономического развития определенных территорий в странах с развитой экономикой получает распространение опыт установки регионами и муниципалитетами надбавок к федеральным налогам, сборов и обязательных платежей; устойчивая тенденция к повышению роли налогов на потребление.

Ключевые слова: налоги, налоговая система, налоговая политика, налоговое регулирование.

Alla S. Svyschuk,

Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

TAX REGULATIONS IN COUNTRIES WITH ADVANCED ECONOMIES

Annotation

The role of fiscal policy as a tool of economic development is shown. Foreign experience of using tax instruments of economic regulation are generalized and systematized. The basic ways to increase the efficiency of tax regulation in the modern world are founded. It is determined that at this stage the developed countries tax policy task are to promote the development of domestic production by reducing the tax obligation on factors of production; simplification of tax administration; improvement of special tax regimes; establishment of objective criteria and requirements for tax exemptions; raising taxes customs duties. In order to ensure the exercise of the regulatory impact on social and economic indicators of certain areas in developed economies the experience of installing in regions and municipalities allowances for federal taxes, fees and charges becomes popular; stable trend towards increasing the role of consumption taxes.

Keywords: taxes, tax system, tax policy, tax regulations.

Постановка проблеми. Податкове регулювання є вагомим інструментом стимулювання соціально-економічних процесів. Податкова політика визначає загальну економічну стратегію розвитку країни. На даний час важливим завданням податкового регулювання є посилення дієвості системи оподаткування. З метою активізації підприємницької діяльності важливою є реалізація фіскального та регулюючого потенціалу податків, що сприятиме зміцненню дохідної частини бюджету.

Питання підвищення ефективності інструментів податкового регулювання економіки є актуальними для багатьох країн світу. Підґрунтя та умови для проведення податкової реформи, зокрема в частині адміністрування податків, відрізняються у різних країнах, тому можна зазначити про подальший розвиток методів та інструментів податкової політики з урахуванням інтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомим внеском у вивчення питань податкового регулювання у країнах з розвинутою економікою є напрацювання представників вітчизняної та зарубіжної економічної школи, а саме: Дж. Б'юкенена [1], П. Самуельсона [11], Н. Крючкової [4], І. Лютого [5], Л. Попова [7], А. Соколовської [8], Л. Тарангул [2], В. Федосова [3], І. Чугунова [9-10], С. Юрія [12], у працях яких аналізується взаємозв'язок податкового регулювання та економічного зростання країн з розвинутою та трансформаційною економікою. Однак подальшого дослідження потребують питання щодо основних методів та інструментів податкового регулювання, які використовуються у країнах з розвинутою економікою в умовах економічних перетворень.

Метою статті є узагальнення та систематизація зарубіжного досвіду податкового регулювання економіки, визначення пріоритетних напрямів підвищення ефективності вітчизняної податкової системи.

Виклад основного матеріалу. Податкові системи зарубіжних країн представлені сукупністю податків, зборів та обов'язкових платежів, що стягуються з платників податків – фізичних та юридичних осіб, відповідно до норм, правил та регламентів, закріплених у національному податковому законодавстві.

Податкова політика – це сукупність економічних, фінансових і правових заходів держави щодо формування податкової системи країни з метою забезпечення фінансових потреб держави, окремих соціальних груп суспільства, а також розвитку економіки за рахунок перерозподілу фінансових ресурсів. В основі формування податкової політики є використання податкових платежів для формування дохідної частини бюджетів різних рівнів і вирішення фіскальних завдань держави, використання податкового інструменту як непрямого методу регулювання економічної діяльності [7, с.11].

Розвиток податкових систем у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою відбувається під впливом характерних економіко-географічних, політичних факторів, історичних умов. На побудову податкової системи впливає адміністративно-територіальний устрій певної країни. Для країн з федеративним устроєм характерною є трьохрівнева податкова система, яка передбачає справляння загальнодержавних, податків федеративних утворень та місцевих податків. В унітарних країнах функціонують дворівневі

податкові системи, які передбачають справляння загальнодержавних та місцевих податків, зборів та обов'язкових платежів.

На вибір конкретної форми організації податкової системи, її структури впливають загальноекономічні чинники, такі як: стан економічної кон'юнктури в країні, показники інфляції, стан грошово-кредитної системи тощо. До соціальних факторів належать: демографічна ситуація, організації взаємовідносин між громадянами та державою тощо.

У практиці оподаткування розвинутих країн світу найбільшого поширення набули наступні податкові методи та інструменти впливу держави на показники економічного та соціального розвитку: зміна рівня податкового навантаження; застосування різних форм та засобів оподаткування; встановлення або скасування податкових пільг або преференцій; диференціація ставок оподаткування [11].

З метою забезпечення можливості здійснення регулюючого впливу на показники економічного розвитку певних територій в країнах з розвинутою ринковою економікою набуває поширення досвід встановлення регіонами та муніципалітетами надбавок до федеральних податків, зборів та обов'язкових платежів; стійка тенденція до підвищення ролі податків на споживання. Зокрема, частка таких податків зросла з 12% до 18% за практично незмінних підходів до оподаткування прибутку юридичних осіб та доходу фізичних осіб. Країни-члени Європейського Союзу однією з обов'язкових умов набуття членства в даному міждержавному утворенні встановили умову введення до системи оподаткування податку на додану вартість зі ставкою на рівні 15-20%, що має сприяти встановленню рівних умов конкурентної боротьби між економічними суб'єктами країн-членів ЄС [2].

За рівнем податкового навантаження, передбаченого чинною в певній країні системою оподаткування, всі країни світу можна поділити на дві групи: юрисдикції з високими податками; юрисдикції з ліберальним оподаткуванням [4, с. 86].

Переважає більшість країн з розвинутою ринковою економікою відноситься до юрисдикцій із високими податками. Зокрема, ставки податку на прибуток юридичних осіб та податку на доходи фізичних осіб досягають 30-60%, а ставки податків на доходи, отримані у формі процентів, дивідендів та роялті – 15-35%. Правова система таких країн передбачає регламентацію створення суб'єктів господарювання, контроль фінансової звітності та застосування значних фінансових, адміністративних та кримінальних санкцій у разі порушення податкового законодавства [13].

Країни з ліберальними умовами можна поділити на групи:

- з низьким рівнем податків на прибуток юридичних осіб та доходи фізичних осіб. Ставки податку на прибуток юридичних осіб та податку на

доходи фізичних осіб у даній групі країн не перевищують 30%, а в певних випадках ставки таких податків не перевищують 10%;

- з високим рівнем прямих податків на прибуток юридичних осіб та доходи фізичних осіб. Ставки прямих податків на доходи фізичних осіб та прибуток юридичних осіб перевищують 30%, а для стимулювання інвестиційної активності іноземних інвесторів та зовнішньоекономічної діяльності надаються певні податкові преференції та встановлюються особливі умови оподаткування для платників, які проводять таку діяльність [13].

Важливо відзначити, що в багатьох країнах кількість податків не перевищує десяти: Німеччина – дев'ять податків, Китай – сім податків, Іспанія – вісім податків, Нідерланди – дев'ять податків, Норвегія – чотири податки, Португалія – вісім податків, Франція – сім податків, Швеція - чотири податки [10, с. 81].

Вагомим показником, що використовується для оцінки ефективності методів податкового регулювання економіки, є коефіцієнт еластичності податків. Даний показник характеризує зміну податкових надходжень під впливом економічних чинників. Значення коефіцієнта еластичності на рівні одиниці свідчить про стабільність частки податкових надходжень у валовому внутрішньому продукті; більше одиниці – перевищення темпів зростання податкових надходжень до бюджету темпів зростання валового внутрішнього продукту; менше одиниці – свідчить про зменшення частки податків у валовому внутрішньому продукті та про намагання держави збільшити обсяги фінансових ресурсів в економіці для стимулювання її розвитку.

У провідних країнах світу важливим інструментом реалізації цілей та завдань податкового регулювання є податкова ставка, рівень якої можна регулювати, не змінюючи усього масиву податкового законодавства. Вплив на показники економічного розвитку країни здійснюється завдяки запровадженню диференційованих ставок оподаткування для певних категорій платників, адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, які займаються важливими для країни видами економічної діяльності [3].

Вагомим у країнах з розвинутою економікою є такий інструмент реалізації податкової політики, як податкові пільги. Надання податкових пільг є важливим податковим інструментом стимулювання розвитку малого бізнесу, залучення в економіку іноземного капіталу, проведення науково-технічних розробок, що мають важливе значення для технологічного розвитку економіки у довгостроковій перспективі, реалізації екологічних проектів, стимулювання розвитку соціальної сфери.

При наданні податкових пільг органами державної влади використовується такий критерій, як форма власності. У багатьох країнах підприємства державного сектору економіки звільняються від сплати податку на землю, застосовується пільгове оподаткування прибутку тощо.

З метою стимулювання інвестиційної активності у багатьох країнах з розвинутою ринковою економікою прибуток, що спрямовується на інвестування, повністю або частково звільняється від оподаткування. Широкого поширення набув досвід звільнення від податку на додану вартість високотехнологічного устаткування та обладнання. Діяльність інвестиційних фондів у багатьох країнах не оподатковується прибутковим та іншими видами податків і зборів.

Вагомим інструментом податкового регулювання економіки є механізм визначення податкової бази, від якої залежить сума податкових зобов'язань різних категорій платників. Змінюючи базу оподаткування країни із розвинутою ринковою економікою мають можливість створювати додаткові стимули для розширення виробництва чи, навпаки, обмежувати інвестиційну активність, знижувати темпи розвитку виробництва, а отже, стримувати або стимулювати економічне зростання.

Загальновизнаною практикою забезпечення економічного зростання у країнах з розвинутою ринковою економікою є розробка довгострокових планів економічного та соціального розвитку, складовою яких повинні бути пріоритети податкової політики на довгострокову перспективу. Аналіз зарубіжного досвіду свідчить про те, що для податкової політики розвинутих країн, які мають довгострокові програми розвитку економіки, характерними є такі риси: чітке визначення виявлених проблем в економічному розвитку країни, формулювання цілей та завдань податкової політики та опис податкових інструментів, застосування яких сприятиме досягненню поставлених результатів; ранжування цілей економічного та соціального розвитку залежно від ступеня їх важливості, акцентування заходів податкової політики на найбільш важливих із них; узагальнення зарубіжного досвіду реалізації податкових реформ та виявлення найбільш перспективних методів та інструментів, обґрунтування економічних результатів, вигод та втрат для держави і платників від реалізації кожного етапу програми податкового реформування; вивчення та урахування результатів оцінки ефективності реалізації типових програм реформування системи оподаткування у минулому; аналіз можливих для залучення до процесу реформування методів та інструментів; аналіз вихідних умов проведення податкових реформ; прийняття управлінських рішень щодо коригування податкової політики з урахуванням національних специфічних умов господарювання та конкретних економічних умов [2, с.127].

Досвід реалізації податкової політики у країнах з розвинутою економікою засвідчує зростання фіскального значення непрямого оподаткування, а також посилення регулюючого впливу непрямих податків. Так, починаючи з 2009 року, відбувається помірне підвищення частки непрямих податків у валовому внутрішньому продукті та доходній частині бюджету країни. Реформування системи непрямого оподаткування у розвинених країнах здійснювалося в межах реалізації заходів бюджетно-податкової консолідації, де одним з основних напрямів стало збільшення ставок акцизного податку [9, с.62].

Завдання податкового регулювання у країнах із розвинутою ринковою економікою полягають у забезпеченні держави необхідною для її функціонування фінансовою базою, створення ефективних механізмів та сприятливих умов для регулювання економіки, згладжування дисбалансів у доходах населення. Зокрема, характерною особливістю податкової системи Франції є те, що основний податковий тягар лягає на споживання, а не на виробництво. Частка податку на додану вартість у надходженнях бюджету Франції складає 41,5%. З метою регулювання споживання окремих видів товарів та послуг ставки даного податку диференційовані. Так, основна ставка податку на додану вартість складає 18,5%, на товари й послуги першої необхідності – 5,5%, на товари побуту – 7%, а найвища ставка складає 22%. Від обкладання податком на додану вартість звільнено: медицину, освіту, приватну викладацьку діяльність, лікувальну практику, літературу, мистецтво, а також усі експортні товари. Поряд з універсальним акцизом – податком на додану вартість у Франції застосовуються і специфічні акцизи [12].

Вагому частку у доходній частині бюджету в Франції займає податок на доходи фізичних осіб. Прибуток суб'єктів підприємницької діяльності обкладається за ставкою 34%, а прибуток підприємств зайнятих у сфері сільськогосподарського виробництва та на ринку цінних паперів, – за ставкою яка коливається від 10% до 24%. Зазначене надає можливість стимулювати розвиток певних видів економічної діяльності [13].

Характерними особливостями податкової системи Німеччини є оптимальний розподіл податкового навантаження між товаровиробниками та споживачами, акцент на забезпеченні соціальної справедливості та захисті вітчизняного виробництва. Федеральний адміністративно-територіальний устрій Німеччини обумовлює структуру її податкової системи, яка передбачає розподіл податкових надходжень до бюджетів на паритетних засадах. Так, приблизно половина коштів, отриманих від податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток юридичних осіб, спрямовується до федерального бюджету, інша ж частина залишається у розпорядженні громади тієї території, де ці надходження були зібрані.

Основним джерелом формування доходів бюджету в Німеччині є податок на доходи фізичних осіб, який справляється за диференційованою ставкою, яка коливається від 19% до 53%. При визначенні ставки податку враховуються різні життєві обставини платника, згідно з якими виділяють шість податкових класів. Відрахування із фонду заробітної плати здійснюються за ставкою 6,8%, причому зобов'язання зі сплати рівномірно розподіляються між роботодавцем і найманим працівником. Значна частка у доходах бюджету припадає на податок на прибуток корпорацій, який справляється за двома ставками. Прибуток, що перерозподіляється, оподатковується за ставкою 50%, а той, що розподіляється у вигляді дивідендів, – 36% [13].

З метою стимулювання розвитку виробництва та технічного переоснащення товаровиробників у Німеччині податкові пільги надаються завдяки прискореній амортизації. Так, сільськогосподарським товаровиробникам у перший рік дозволяється списати до 50% вартості устаткування, а за наступні 3 роки – до 80% [13].

Податок на додану вартість у Німеччині забезпечує формування 28% бюджетних надходжень. Основна ставка даного податку складає 15%, проте законодавством дозволено обкладати за зниженою ставкою основні продовольчі товари та товари і послуги соціально-культурного призначення, що є характерним і для інших провідних європейських країн. В практиці оподаткування Німеччини вагоме значення мають також і акцизні податки, надходження від яких повністю зараховуються до федерального бюджету.

Основу доходів місцевих бюджетів Німеччини складають промислові податки, які справляються як з юридичних, так і з фізичних осіб, які займаються промисловою і торговельною діяльністю, а також земельні та майнові податки. Загалом для податкової системи Німеччини характерними є ті самі тенденції розвитку, що й для податкових систем інших західноєвропейських країн з розвиненою ринковою економікою: зменшення податкового навантаження на прибуток, застосування пільгового оподаткування для стимулювання технологічного прогресу та активізації розвитку підприємництва.

Як і в податкових системах інших розвинутих країн, у США найважливішу роль відіграє податок на доходи фізичних осіб, що справляється за прогресивними податковими ставками, що встановлюються залежно від величини отриманого доходу на рівні 11%, 15%, 28% та 38,5%. З метою забезпечення достатнього рівня життя населення, зменшення кількості ухилень від сплати податків значно збільшено суму неоподаткованого доходу та знижено максимальну ставку оподаткування. Рівними частинами між роботодавцями та найманими працівниками розподіляються відрахування

на соціальне страхування, при чому їх розмір має тенденцію до зростання, що обумовлено необхідністю фінансового забезпечення реалізації більшої кількості соціальних програм [13].

Акцизні податки у США, на відміну від інших країн з розвинутою ринковою економікою, спрямовуються не до федерального бюджету, а є основою дохідної частини місцевих бюджетів. Значний вплив на розвиток економічних та соціальних процесів у США мають органи влади штатів, які наділені широкими повноваженнями у сфері оподаткування. Так, у 44 штатах, крім федерального податку на доходи населення, введено також аналогічний податок, надходження від якого спрямовуються до бюджету штату. Крім того, у деяких штатах запроваджено власний податок на прибуток корпорацій, податки із продажів та податок на ділову активність. Вагомим джерелом формування дохідної частини місцевих бюджетів є податок на майно.

Певні особливості функціонування податкової системи існують у таких країнах, як Литва, Латвія, Естонія, Словаччина, Угорщина. Податкові реформи у цих країнах засновуються на положеннях неокласичної теорії, що передбачає посилення нейтральності оподаткування, унеможливлення негативного впливу податків на пропозицію факторів виробництва, заощадження, інвестиції, що сприяє розвитку ринкової економіки.

Висновки. Податки є ефективним інструментом стимулювання діяльності суб'єктів господарювання. На даний час в країнах з розвинутою ринковою економікою характерним є зниження рівня податкового навантаження. Завдання податкової політики країн з розвинутою ринковою економікою можна поділити на три основні групи: фіскальні – передбачають формування необхідного розміру фінансових ресурсів для виконання державою покладених на неї функцій; регулюючі – спрямовані на досягнення встановлених показників соціально-економічного розвитку країни, поживлення ділової активності, нарощення міжнародних економічних зв'язків, розв'язання нагальних соціальних проблем; контролюючі – забезпечують ефективний контроль за результатами діяльності суб'єктів господарювання. Пріоритетами податкової політики в Україні є створення умов для розвитку підприємництва, підвищення ефективності та результативності використання фіскальних інструментів, спрощення адміністрування податків, встановлення виважених критеріїв щодо надання податкових пільг.

Враховуючи досвід країн з розвинутою економікою, доцільно в Україні скасувати численні спеціальні податки і збори, частка яких є незначною у дохідній частині бюджету. При цьому важливо застосовувати комплексний підхід, що дозволить не тільки удосконалити інструменти податкового регулювання, а й структурувати їх застосування в часі. З метою підвищення

обґрунтованості прийнятих управлінських рішень важливою є розробка довгострокових планів соціально-економічного розвитку, складовою яких повинні бути пріоритети податкової політики на довгострокову перспективу.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. З метою формування і реалізації ефективної податкової політики необхідно удосконалити архітектоніку доходів бюджету в системі фінансово-економічного регулювання, що розкривається через інституційні взаємозв'язки, які реалізуються за допомогою інструментів бюджетно-податкової політики, що сприятиме забезпеченню стабільності та збалансованості бюджетної системи. Залежно від показників економіки необхідним є коригування завдань податкового регулювання, інструментів та важелів для їх досягнення з метою забезпечення розвитку макроекономічного середовища, здійснення послідовних та ефективних заходів у податково-бюджетній сфері.

Список використаних джерел

1. Б'юкенен Дж. Суспільні фінанси і суспільний вибір / Дж. Б'юкенен, М. Масґрейв, А. Річард; [пер. з англ.] – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – 176 с.
2. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України: монографія / За заг. ред. Л. Л. Тарангул. – Ірпінь: Фенікс, 2012. – 531 с.
3. Бюджетна система / За наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : Центр учбов. літератури; Тернопіль : Екон. думка. – 2012. – 871 с.
4. Крючкова Н.М. Податкова політика в системі макроекономічного регулювання : монографія / Н. М. Крючкова. – Одеса: Астропринт, 2011. – 190 с.
5. Податкова система / За ред. І. О. Лютого. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
6. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>
7. Попова Л. В. Налоговые системы зарубежных стран / Л. В. Попова, И. А. Дрожжина, Б. Г. Маслов. – М. : Дело и Сервис, 2008. – 368 с.
8. Соколовська А. М. Особливості податкової системи України та напрями її коригування / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2013. – № 9. – С. 28–44.
9. Чугунов І.Я. Непряме оподаткування у системі регулювання економіки / І.Я. Чугунов, О.М. Жукевич // Економічний часопис-XXI. – № 1-2 (1). – 2014. – С. 61–64.
10. Чугунов І. Я. Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень / І. Я. Чугунов, В. Д. Макогон // Вісник КНТЕУ. – 2014. – №4. – С.79–91.
11. Экономика / Самуэльсон Пол Э., Нордхаус Вильям, Д., 18-е издание; пер. с англ. – М. : ООО «И. Д. Вильямс», 2010. – 1360 с.
12. Юрій С. І. Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні: монографія / С. І. Юрій, А. І. Крисоватий, Т. В. Кошук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 292 с.
13. Офіційний сайт статистичної служби Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

References:

1. B'yukenen, J., Masfreyv, M., Richard, A. (2004). *Suspilni finansy i suspilny vibir* [Public finance and public choice]. Vid. Dim "WEUC-Mogilyanska Akademiya", Kyiv, 176 p. (in Ukr.).
2. Tarangul, L.L. (Ed.) (2012). *Biudzhetna pidtrymka ta podatkovye stymulivannia natsional'noi ekonomiky Ukrainy* [Budget support and tax incentives for the national economy of Ukraine]. Phoenix, Irpen, 531 p. (in Ukr.).
3. Fedosov, V.M., Yuriy, C.I. (2012). *Biudzhetna systema* [The budget system]. Central uchbov. Literaturi, Kyiv; Econ. Pound, Ternopily, 871 p. (in Ukr.).
4. Kryuchkova, N. (2011). *Podatkova polityka v systemi makroekonomichnoho rehulivannia* [Tax policy in the system of macroeconomic regulation]. Astroprint, Odessa, 190 p. (in Ukr.).

5. Lyutyi, I. (2009). (Ed.) *Podatkova systema* [Tax System]. Center educational literature, Kyiv, 456 p. (in Ukr.).
6. *Tax Code of Ukraine*. Available at: <http://zakon0.rada.gov.ua> (in Ukr.).
7. Popova, L., Drozhzhina, I., Maslov, B. (2008). *Nalogovye sistemy zarubezhnykh stran* [Tax systems of foreign countries]. Business and Services, Moskva, 368 p. (in Russ.).
8. Sokolovskaya, A. (2013). Features of the tax system in Ukraine and ways of its correction. *Finansy Ukrainy [Finance of Ukraine]*, vol. 9, pp. 28–44 (in Ukr.).
9. Chugunov, I.Y., Zhukevich, O.M. (2014). Indirect taxation system of economic regulation. *Ekonomichnyj chasopys-KhKhI [Economic Annals-XXI]*, vol. 1–2 (1), pp. 61–64 (in Ukr.).
10. Chugunov, I.Y., Makogon, V.D. (2014). Fiscal policy in terms of institutional change. *Visnyk KNTEU [Bulletin KNTEU]*, vol. 4, pp.79–91(in Ukr.).
11. Paul E. Samuelson, William Nordhaus, J. (2010). *Jekonomika* [Economy], 18 rd. ed. OOO "I.D.Vilyams", Moskva, 1360 p. (in Russ.).
12. Yurij, S., Krysovaty, A., Koschuk, T. (2010). *Suchasni tendentsii rozvytku ievropejs'koho opodatkuвання ta novitnia paradyhma podatkovoї polityky v Ukraini* [Modern trends in European Taxation and Tax Policy newest paradigm in Ukraine]. TNEU, Ternopol, 292 p. (in Ukr.).
13. Official website of the Statistical Service of the European Union. Available at: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

УДК 336.02:330:341

Г.М. Степанова,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Анотація

Здійснено аналіз та розкрито основні теоретичні підходи щодо визначення економічної сутності фінансової політики у системі державного регулювання економіки. Визначено роль фінансової політики в умовах трансформаційної економіки як інструменту соціально-економічного розвитку країни та необхідність вдосконалення фінансового механізму економічного зростання. Наведено основні сутнісні характеристики, мету, завдання, фактори впливу, механізми реалізації та складові фінансової політики, що надасть можливість поглибити розуміння економічної сутності фінансової системи в цілому та сприятиме ефективному розвитку фінансових відносин. Підкреслена важливість підвищення рівня обґрунтованості пріоритетних напрямів фінансової політики, виходячи з основ економічного розвитку країни та циклічної динаміки економіки. Обґрунтовано необхідність проведення подальших наукових досліджень, спрямованих на визначення основних напрямів та механізмів реалізації фінансової політики з урахуванням особливостей інституційного середовища суспільства, сутності фінансових відносин як вагомому інструменту соціально-економічного розвитку країни.

Ключові слова: державні фінанси, фінансова політика, економічний розвиток, фінансове регулювання, фінансова система, фінансові інструменти, бюджетно-податкова політика, грошово-кредитна політика.

А.М. Степанова,
Киевский национальный торгово-экономический университет, г. Киев

ФИНАНСОВАЯ ПОЛИТИКА КАК ИНСТРУМЕНТ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ

Аннотация

Осуществлен анализ и раскрыты основные теоретические подходы к определению экономической сущности финансовой политики в системе государственного регулирования экономики. Определена роль финансовой политики в условиях трансформационной экономики как инструмента социально-экономического развития страны и необходимость совершенствования финансового механизма экономического роста. Приведены основные